

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

Ընդունվել է 24.06.1997

- [Գլուխ 1 Ընդհանուր դրույթներ](#)
- [Գլուխ 2 Բյուջետային հարաբերությունների կարգավորման հիմունքները](#)
- [Գլուխ 3 Բյուջեների կատարումը](#)
- [Գլուխ 4 Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեն](#)
- [Գլուխ 5 Հայաստանի Հանրապետության համայնքների բյուջեները](#)
- [Գլուխ 6 Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային դասակարգումը](#)
- [Գլուխ 7 Պատասխանատվությունը սույն օրենքը խախտելու համար](#)
- [Գլուխ 8 Եզրափակիչ դրույթներ](#)

ԳԼՈՒԽ 1.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՑԹՆԵՐ

Հոդված 1. Օրենքի կարգավորման առարկան

Սույն օրենքը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգը եւ կանոնակարգում է բյուջետային գործընթացը:

Հոդված 2. Պետական եւ համայնքի բյուջեները

1. Պետական եւ համայնքի բյուջեները պետությանը եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններին՝ Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով վերապահված լիազորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների ձեւավորման եւ ծախսման որոշակի ժամանակահատվածի ֆինանսական ծրագրեր են:

2. Բյուջեները կազմվում, քննարկվում եւ հաստատվում են Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով սահմանված կարգով:

Հոդված 3. Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգը

1. Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգը բաղկացած է պետական եւ համայնքների բյուջեներից (այսուհետ նաեւ՝ բյուջեներ):

2. Պետական եւ համայնքների բյուջեները հիմնվում են ֆինանսական, դրամավարկային եւ հարկային միասնական պետական քաղաքականության վրա:

3. Հայաստանի Հանրապետությունում բյուջետային համակարգը հիմնվում է՝

- բյուջեների նախագծերը կազմելու.
- բյուջեների եկամուտների (մուտքերի) եւ ծախսերի բյուջետային դասակարգման.
- հաշվառման.
- հաշվետվություն ներկայացնելու.
- բյուջեների կատարման ընդհանուր սկզբունքների վրա:

Հոդված 4. Հայաստանի Հանրապետության համախմբված բյուջեն

Հայաստանի Հանրապետության համախմբված բյուջեն պետական եւ համայնքների բյուջեների եկամուտների ու ծախսերի հանրագումարն է:

Հոդված 5. Բյուջետային հիմնարկը

1. Բյուջետային հիմնարկ են պետական եւ տեղական ինքնակառավարման լիազորություններն իրականացնող իրավաբանական անձինք, որոնց պահպանման ծախսերն ամբողջությամբ ֆինանսավորվում են համապատասխան բյուջեների միջոցների հաշվին:
2. Պետական մարմնի պահպանման ծախսերի նախահաշիվն ընդհանուր հատկացումների սահմաններում հաստատում է դրա ղեկավարը՝ օրենքով եւ այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով:
3. Տեղական ինքնակառավարման մարմնի պահպանման ծախսերի նախահաշիվը համայնքի բյուջեով հաստատված ընդհանուր հատկացումների սահմաններում հաստատում է համայնքի ղեկավարը՝ օրենքով եւ այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով:
4. Պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմին չհամարվող բյուջետային հիմնարկի պահպանման ծախսերի նախահաշիվն ընդհանուր հատկացումների սահմաններում հաստատում է կառավարման վերադաս մարմնի ղեկավարը՝ օրենքով եւ այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով:

Հոդված 6. Բյուջետային գործընթացը

1. Բյուջետային գործընթացը յուրաքանչյուր բյուջետային տարվա բյուջեները կազմելու, քննարկելու, հաստատելու եւ կատարելու, դրանց տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու ուղղությամբ պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների օրենքով կարգավորված գործունեությունն է:
 2. Բյուջեների նախագծերը կազմվում են կառավարության գործունեության, ինչպես նաեւ համայնքների զարգացման ծրագրերին համապատասխան:
 3. Հայաստանի Հանրապետությունում բյուջետային տարին սկսվում է յուրաքանչյուր տարվա հունվարի 1-ից եւ ավարտվում նույն տարվա դեկտեմբերի 31-ին:
- Բյուջետային տարվան հաջորդող տարվա առաջին ամսվա ընթացքում կառավարության որոշմամբ կարող է շարունակվել նախորդ բյուջետային տարվա պարտավորությունների գծով գործառնությունների ձեւակերպումը (այսուհետ՝ եզրափակիչ շրջանառություն):
4. Տվյալ բյուջետային տարվա համար բյուջետային գործընթացը սկսվում է սույն օրենքով սահմանված ժամկետում եւ ավարտվում տվյալ բյուջետային տարվա բյուջեների կատարման վերաբերյալ հաշվետվությունը հաստատվելու օրը:

ԳԼՈՒԽ 2

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

Հոդված 7. Բյուջետային հարաբերությունների կարգավորումը

1. Բյուջետային հարաբերությունների կարգավորումը բյուջետային համակարգի կազմակերպման, դրա կառուցվածքի սահմանման, բյուջեների միջեւ եկամուտների բաշխման, բյուջետային դասակարգման եւ բյուջեներում փոփոխությունների եւ (կամ) լրացումների կատարման ուղղությամբ իրավասու մարմինների՝ օրենքով իրենց վերապահված լիազորությունների սահմաններում իրականացվող գործունեությունն է:
2. Բյուջետային հարաբերությունները կարգավորվում են օրենքով սահմանված բյուջեների միասնականության, ինքնուրույնության, հաշվեկշռվածության, հրապարակայնության սկզբունքներով:

Հոդված 8. Բյուջետային համակարգի միասնականությունը եւ բյուջեների ինքնուրույնությունը

1. Բյուջետային համակարգի միասնականությունն ապահովվում է ընդհանուր իրավական հիմքով, բյուջետային գործընթացի կազմակերպման համաձայնեցված սկզբունքով, բյուջետային դասակարգմամբ, բյուջետային հաշվառման, հաշվետվության եւ բյուջեների կատարման միասնական մեթոդաբանությամբ ու դրամական համակարգով:
2. Բյուջեների ինքնուրույնությունն ապահովվում է օրենքով ամրագրված եկամտի սեփական աղբյուրների առկայությամբ եւ այդ բյուջեները հաստատող մարմինների կողմից իրենց լիազորությունների սահմաններում

բյուջետայի ծախսերի ուղղությունները որոշելու իրավունքով:

Հոդված 9. Բյուջեների դրամական մուտքերը եւ ծախսերը

1. Բյուջեների դրամական մուտքերը ներառում են տվյալ բյուջեի համար օրենքով սահմանված եկամուտները, փոխառու եւ ներգրավված այլ միջոցներ:

Բյուջեների ծախսերը բաժանվում են կապիտալ եւ ընթացիկ ծախսերի:

2. Կապիտալ ծախսերը ներառում են պետական եւ համայնքային նշանակության ծրագրերի շրջանակներում նախատեսվող այն ծախսերը, որոնք հանգեցնում են հիմնական միջոցների, պահուստների ստեղծման նպատակով ապրանքային արժեքների ձեռքբերմանը կամ դրանց արժեքի ավելացմանը:

Ընթացիկ ծախսերը ներառում են այն ծախսերը, որոնք ընդգրկված չեն կապիտալ ծախսերում:

Հոդված 10. Բյուջետային վարկերը եւ փոխատվությունները

1. Բյուջետային վարկերը տեղական ինքնակառավարման մարմիններին եւ այլ անձանց պետական բյուջեից վերադարձելիության, ժամկետայնության եւ վճարովիության սկզբունքով տրվող միջոցներ են:

2. Բյուջետային փոխատվությունները պետական բյուջեից տեղական ինքնակառավարման մարմիններին առանց վճարովիության սկզբունքի տրվող եւ տվյալ բյուջետային տարում վերադարձման ենթակա առանձին ծրագրերի կամ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով տրվող միջոցներն են:

3. Բյուջետային վարկերի եւ փոխատվությունների տրամադրման կարգը սահմանում է կառավարությունը՝ սույն օրենքի պահանջներին համապատասխան:

Հոդված 11. Բյուջետային երաշխիքները

1. Բյուջետային երաշխավորագիրը պարտավորություն է, որով երաշխավորվում է բյուջետային երաշխավորագիր ստացող անձի նկատմամբ պարտքային պարտավորությունների պատշաճ կատարումը՝ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին:

2. Երաշխավորված պարտքային պարտավորությունների չկատարմամբ պայմանավորված գումարները վճարվում են պետական բյուջեով նախատեսված պահուստային ֆոնդի միջոցների հաշվին եւ արտացոլվում առանձին տողով:

3. Բյուջետային երաշխավորագրերի տրամադրման կարգը սահմանում է կառավարությունը՝ սույն օրենքին համապատասխան:

4. Տվյալ բյուջետային տարում երաշխավորվող պարտավորությունների ընդհանուր գումարը (բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության անունից կնքված միջազգային պայմանագրերով նախատեսված երաշխիքների) չի կարող գերազանցել նախորդ բյուջետային տարվա պետական բյուջեի հարկային եկամուտների 10 տոկոսը: Նշված կարգով հաշվարկված չափաքանակը յուրաքանչյուր հաջորդ տարի կարող է ավելացվել մինչեւ 5 տոկոսով՝ բացառությամբ նախորդ տարվա նկատմամբ հարկային եկամուտների նվազման դեպքերի:

Հոդված 12. Բյուջեների հավելուրդը, պետական բյուջեի դեֆիցիտը

1. Բյուջետային տարվա համար բյուջեներով նախատեսված ծախսերը չեն կարող գերազանցել տվյալ բյուջեներով նախատեսված հաշվարկային դրամական մուտքերը:

2. Բյուջեի ծախսերի նկատմամբ եկամուտների գերազանցումը կազմում է բյուջեների հավելուրդը:

3. Պետական բյուջեի եկամուտների նկատմամբ ծախսերի գերազանցումը կազմում է պետական բյուջեի դեֆիցիտը:

Պետական բյուջեի դեֆիցիտը ֆինանսավորվում է ներքին եւ արտաքին աղբյուրներից ստացվող փոխառու միջոցների հաշվին:

Տվյալ բյուջետային տարվա ընթացքում պետական բյուջեի դեֆիցիտի ֆինանսավորումը իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը՝ «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

Պետական բյուջեի դեֆիցիտի (հավելուրդի) չափը սահմանվում է տվյալ տարվա պետական բյուջեի մասին օրենքով:

Բյուջետային տարվա պետական բյուջեի դեֆիցիտը չի կարող գերազանցել տվյալ տարվա համախառն ներքին արդյունքի 10 տոկոսը:

Հոդված 13. Բյուջեների միջոցների տարեսկզբի ազատ ժնաջորդը

1. Տվյալ տարվա բյուջեների միջոցների տարեսկզբի ազատ ժնաջորդը նախորդ տարվա բյուջեների կատարման ընթացքում իրականացված ծախսերի նկատմամբ մուտքերի գերազանցումն է, որն առաջանում է՝

ա) հավելուրդով հաստատված բյուջեների կատարմամբ.

բ) բյուջեներով սահմանված ծախսերի կատարման համեմատ՝ տարեկան մուտքերի գերակատարմամբ.

գ) բյուջեներով սահմանված մուտքերի կատարման համեմատ՝ տարեկան ծախսերի թերակատարմամբ:

2. Բյուջեների տարեսկզբի ազատ ժնաջորդը տվյալ տարվա համապատասխան բյուջեի մուտքն է:

Հոդված 14. Բյուջեների միջոցների հաշվին կատարվող կապիտալ ծախսերը

1. Բյուջեների միջոցների հաշվին կապիտալ ծախսերի իրականացման կարգը սահմանում է կառավարությունը՝ սույն օրենքին համապատասխան: Բյուջեների միջոցների հաշվին կապիտալ ծախսերի իրականացման կարգով սահմանվում են՝

ա) ծախսերի կատարման իրավական հիմքը՝ պետական կապիտալ ներդրումների ծրագրի, նպատակային ծրագրերի, գործադիր իշխանության կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների որոշումների առկայությունը.

բ) ծախսերի կատարման հիմնավորման տեխնիկատնտեսական չափանիշները, նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը.

գ) ծախսերի կատարման փուլերը եւ ժամկետները.

դ) օբյեկտների ցանկի ներկայացման քննարկման եւ հաստատման կարգը.

ե) բյուջեների նախագծերում եւ բյուջեների կատարման վերաբերյալ տարեկան հաշվետվության մեջ ծախսերի կատարման արտացոլման ձևը.

զ) բյուջեների միջոցների հաշվին կապիտալ ծախսերի կատարման այլ դրույթներ:

2. Բյուջեների կապիտալ ծախսերն իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում կարող են ներդրումներ պարունակել, որոնք այդ իրավաբանական անձանց գույքի համարժեքային մասի նկատմամբ առաջացնում են պետության կամ համայնքների սեփականության իրավունք:

3. Պետական կապիտալ ծախսերի հաշվին ստեղծված՝ պետական սեփականություն համարվող գույքը հանձնվում է պետական համապատասխան մարմնի կառավարմանը կամ տեղական ինքնակառավարման համապատասխան մարմնի տնօրինմանը:

4. Պետական եւ համայնքային սեփականություն համարվող գույքի շահագործումից, կապիտալ ծախսերի հաշվին ստեղծված գույքի օտարումից կամ վարձակալությունից ստացված միջոցները փոխանցվում են համապատասխան բյուջեներ:

ԳԼՈՒԽ 3

ԲՅՈՒՋԵՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ

Հոդված 15. Բյուջեների կատարումը

1. Բյուջեների կատարումը պետական եւ տեղական ինքնակառավարման լիազորություններն իրականացնող իրավաբանական անձանց համապատասխանաբար պետական եւ համայնքների բյուջեների եկամուտների (մուտքերի) ձեւավորման եւ ծախսերի իրականացման կանոնակարգված գործունեությունն է:

2. Բյուջեների կատարումն իրականացվում է միասնական դրամարկղի սկզբունքի հիման վրա, որը նախատեսում է բյուջեների բոլոր եկամուտների (մուտքերի) մուտքագրումը եւ ծախսերի կատարումը՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության միասնական գանձապետական հաշվով:

3. Բյուջեների կատարման կազմակերպումն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունը:

4. Բյուջեների կատարման կարգը սահմանում է կառավարությունը՝ սույն օրենքի հիման վրա: Բյուջեների կատարման կարգով սահմանվում են՝

ա) բյուջեների կատարման հիմնական սկզբունքը.

բ) բյուջեների կատարման ապահովման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի ձևերը, փաստաթղթաշրջանառության կարգը, ժամկետները, ծավալները.

գ) բյուջեների կատարման ժամանակ բյուջետային համակարգի սուբյեկտների պարտականությունները եւ իրավունքները.

դ) հաստատված բյուջեների հիման վրա եռամսյակային համամասնությունների սահմանման կարգը.

ե) բյուջեների կատարման ժամանակ, սույն օրենքին համապատասխան, սեկվեստորի եւ ինդեքսացիայի կիրառման եւ դադարեցման դրույթները, դրանց կիրառման կարգը.

զ) սույն օրենքի 23 եւ 33 հոդվածներով սահմանված թույլատրելի չափաքանակների շրջանակներում, բյուջեների կատարման ընթացքում դրանցում փոփոխություններ կատարելու կարգը.

է) բյուջեների պահուստային ֆոնդից ֆինանսավորման կարգը.

ը) բյուջեների կատարման գործընթացի այլ դրույթներ:

5. Բյուջեների կատարումն ապահովելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունը, նրա տեղական գանձապետական բաժանմունքներն իրականացնում են՝

ա) բյուջեների դրամարկղային սպասարկումը.

բ) բյուջեների կատարման ապահովումը՝ դրանց բյուջեների փաստացի եկամուտներին եւ ծախսերի ուղղություններին համապատասխան.

գ) պետական դրամական միջոցների՝ ներառյալ պետական եւ համայնքների բյուջեների միջոցները, համախմբումը միասնական գանձապետական հաշվում.

դ) գանձապետական հաշիվներում արտացոլված բյուջեների եւ բյուջետային հիմնարկների դրամական միջոցների կառավարման ապահովումը.

ե) պետական պարտքի կառավարման ապահովումը.

զ) բյուջետային հաշվառման եւ հաշվետվության մեթոդական ղեկավարումը.

է) բյուջեների կատարման ապահովման համար օրենքով եւ այլ իրավական ակտերով սահմանված այլ գործառույթներ:

6. Բյուջեների մուտքերը կուտակվում են Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության միասնական գանձապետական հաշվում:

7. Պետական եւ տեղական ինքնակառավարման լիազորություններ իրականացնող մարմինների եւ դրանց ենթակա բյուջետային հիմնարկների բյուջետային միջոցների մուտքերը եւ ծախսերն արտացոլվում են Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության եւ նրա տեղական գանձապետական բաժանմունքների՝ յուրաքանչյուր այդպիսի սուբյեկտի համար բացված գանձապետական հաշիվներում:

8. Բյուջետային հիմնարկների գանձապետական հաշիվներից գումարների վճարումը կատարում են Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունը եւ նրա տեղական գանձապետական